

Adviesrapport commissie Toekomst

Protestantse Gemeente Alexanderkerk Rotterdam

Oktober 2023

Protestantse Kerk

Inleiding

De commissie Toekomst heeft van de kerkenraad de opdracht gekregen om een realistische visie te ontwikkelen op de toekomst van de gemeente van de Alexanderkerk. Dat betekent: accepteren dat de gemeente een vergrijzende gemeente is. De vergrijzing en de afname van het aantal leden zal de komende jaren verdergaan, richt daarop het beleid.

Hiernaast is er ook een 'commissie gebouwen' die advies zal uitbrengen over het onroerend goed.

De huidige situatie is als volgt. De gemeenteleden waarderen de vieringen op zondag en de onderlinge contacten in pastoraat en activiteiten in hoge mate. Ook het werk van de diaconie wordt zeer gewaardeerd.

De gemeenteleden worden steeds ouder. Het aantal leden neemt af en daardoor komt er minder geld binnen via Kerkbalans en collecten. Door de verminderde inkomsten kan er geen fulltime predikant meer worden beroepen met daarnaast een kerkelijk werker.

De kerkenraad was lange tijd onderbezet. Het gevolg was en is mogelijk nog steeds: te veel werk op te weinig schouders. Het is moeilijk om mensen te vinden die zich voor langere tijd willen inzetten als kerkenraadslid of vrijwilliger, ook omdat er minder potentieel is.

Het gebouw is verouderd en vraagt om ingrijpende maatregelen qua onderhoud en verduurzaming, dat brengt hoge kosten met zich mee. Het onderhoud en de verhuur van het gebouw vraagt ook om de inzet van veel vrijwilligers, die er niet meer in voldoende mate zijn.

Is er dan nog wel een toekomst voor de gemeente van de Alexanderkerk? Niet op de manier zoals het nu georganiseerd is. Er zal echt iets moeten veranderen. Daar is een andere manier van kijken voor nodig. Het oude loslaten en zoeken naar nieuwe wegen. Daarbij is onze belangrijkste bron de Bijbel. Daarin lezen we inspirerende verhalen over mensen die het met elkaar (opnieuw) aandurven. Zoals Jezus vroeg van zijn discipelen in het verhaal van de wonderbare visvangst (Lucas 5 : 1-11). Opnieuw de netten uitgooien als er de hele nacht geen vis is gevangen. Petrus durfde het aan en het resultaat was een net vol vis.

Als we het met elkaar aandurven om nieuwe wegen in te slaan kunnen er mooie dingen gebeuren.

Bij het opstellen van dit advies is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Het beleidsplan 2021-2026 van de Protestantse Gemeente Alexanderkerk te Rotterdam.
- Twee adviesrapporten (maart en mei 2023) van ds. Jaap van der Meent, interim predikant.
- De uitkomst van de vragenlijst onder de gemeenteleden (samenvatting, zie bijlage).
- De inbreng van de commissieleden.

Er worden drie verschillende scenario's beschreven met de voor- en nadelen:

- Scenario 1 'Bij de bron blijven': de gemeente blijft als zelfstandige gemeente in het huidige gebouw van de Alexanderkerk.
- Scenario 2 'Het gaat om mensen niet om stenen': de gemeente blijft zelfstandig zonder eigen gebouw en huurt ruimte(s) in het Lage Land.
- Scenario 3 'Altijd en overal kerk': er komt een fusie met een andere gemeente, maar er blijft een eigen, gehuurde vierplek in het Lage Land.

De commissie Toekomst adviseert unaniem om te kiezen voor scenario 2 'Het gaat om mensen niet om stenen'. Argumenten hiervoor zijn dat dit scenario op korte termijn kan worden gerealiseerd. De commissie is van mening dat er snel iets moet gebeuren. De gemeente kan in dit scenario worden meegenomen, want het heeft alles in zich wat gemeenteleden belangrijk vinden. Het definitieve besluit over de toekomst van de gemeente van de Alexanderkerk is aan de kerkenraad en uiteindelijk aan de gemeenteleden.

De commissie Toekomst:

Ger de Jong, Petra de Jong, Agaath Pasman-Wienbeck, Wilma Petersen-Kramer, Marlien Spuijbroek-Cok, Aad van der Wilt, Thea van der Wilt-Rozendaal, Marijke Zeemeijer-Madern

Oktober 2023

Scenario 1 Bij de bron blijven

De gemeente blijft als zelfstandige kerkelijke gemeente in het huidige gebouw van de Alexanderkerk. De 'commissie gebouwen' zal adviseren op welke manier dat mogelijk is.

Vieren

De gemeente kan een eigen (parttime) predikant beroepen. De kerkelijk werker en de beide organisten kunnen in dienst blijven. De kerkdiensten zijn gericht op ouderen. Voor kinderen en jongeren zijn er geen aparte activiteiten. Als er kinderen in de dienst aanwezig zijn ligt er voor hen een pakketje klaar. Zo kan jong en oud zich toch welkom voelen.

Met een eigen (parttime) predikant kunnen er wel nieuwe vormen van vieren gezocht worden die passen bij de gemeente. Te denken valt aan meer ruimte voor muziek en koren. Maar ook aandacht voor rituelen en spiritualiteit.

De kerkdiensten blijven dan op zondag om 9.30 uur, vanwege de huurders. Dat is voor een aantal ouderen een te vroeg tijdstip.

Dienen

Missionaire en diaconale activiteiten zoals de brooddeling, voor Mekaar en de deelkast kunnen door blijven gaan. Het is fijn dat de gemeente daarbij wordt betrokken. Hierbij is er wel zorg over het aantal vrijwilligers. Dat zal door de vergrijzing afnemen.

Omzien naar elkaar

De kerkelijk werker kan, samen met een nieuwe predikant en de vrijwilligers van de Leef-mee-dienst het pastoraat blijven verzorgen. Wel komen er steeds meer ouderen en steeds minder vrijwilligers die hen kunnen bezoeken.

De activiteiten van Leren & Ontmoeten en het Open Huis kunnen doorgaan. Ook hier als er voldoende vrijwilligers zijn.

Organisatie

Er gaat veel tijd en menskracht zitten in het gebouw. De kerkrentmeesters en de kerkenraad blijven verantwoordelijk voor het onroerend goed. Dat vraagt veel tijd en kennis van financiën en het beheer van gebouwen.

Vrijwilligers zijn nodig voor schoonmaak en onderhoud van het gebouw.

Advies is om in elk geval te stoppen met de commerciële verhuur van het gebouw, omdat dit veel menskracht kost van schaarse vrijwilligers. Die menskracht kan beter gebruikt worden voor activiteiten rondom vieren, dienen en omzien naar elkaar.

Communicatie via Kerkvenster, Nieuwsbrief en website kan blijven zoals het nu is. Wel moet gekeken worden hoe de communicatie het beste georganiseerd kan worden.

Scenario 2 Het gaat om mensen niet om stenen

De gemeente blijft een zelfstandige kerkelijke gemeente, maar zonder eigen gebouw en grond. Er wordt ruimte gehuurd in het Lage Land van de Alexanderpolder. Dat kan een kerkgebouw zijn, maar ook een andere zaal die voldoende ruimte biedt voor de viering op zondag. Mogelijk moet daarnaast ruimte worden gehuurd voor de activiteiten door de week.

Vieren

De gemeente kan naast de kerkelijk werker een eigen (parttime) predikant beroepen. De organisten kunnen in dienst blijven. De kerkdiensten zijn gericht op ouderen. Voor kinderen en jongeren zijn er geen aparte activiteiten. Als er kinderen in de dienst aanwezig zijn ligt er voor hen een pakketje klaar. Zo kan jong en oud zich toch welkom voelen.

Met een eigen predikant kunnen er wel nieuwe vormen van vieren gezocht worden die passen bij de gemeente. Te denken valt aan meer ruimte voor muziek en koren. Maar ook aandacht voor rituelen en spiritualiteit.

Het tijdstip waarop de kerkdienst plaatsvindt hangt af van de mogelijkheden in het te huren gebouw. Dat is mogelijk na de ochtenddienst van de kerkelijke gemeente die eigenaar is van het gebouw. Dit kan een voordeel zijn voor ouderen die dan wellicht wel naar de kerk kunnen komen.

Dienen

Missionaire en diaconale activiteiten zoals de brooddeling en voor Mekaar kunnen door blijven gaan. Of er een deekast kan blijven hangt af van de regels van het gebouw dat gehuurd wordt. De gemeenteleden kunnen betrokken blijven bij de diaconale en missionaire activiteiten. De zorg over het aantal vrijwilligers blijft.

Omzien naar elkaar

De kerkelijk werker kan, samen met een nieuwe predikant en de vrijwilligers van de Leef-mee-dienst het pastoraat blijven verzorgen. Wel komen er steeds meer ouderen en steeds minder vrijwilligers die hen kunnen bezoeken. Die zorg blijft dus ook in dit scenario.

De activiteiten van Leren & ontmoeten en het Open Huis kunnen doorgaan. Ook hier als er voldoende vrijwilligers zijn en als er ruimte beschikbaar is.

Organisatie

Omdat het gebouw wordt gehuurd kunnen de kerkenraadsleden en de kerkrentmeesters zich richten op meer inhoudelijke zaken. Wel blijven ze verantwoordelijk voor de financiën van de kerkelijk gemeente.

Vrijwilligers hoeven niet meer ingezet te worden voor schoonmaak en onderhoud van het gebouw en kunnen zich richten op activiteiten rondom vieren, dienen en omzien naar elkaar.

Omdat er geen eigen gebouw is, zal steeds moeten worden bekeken of en wanneer er ruimte beschikbaar is voor activiteiten.

Communicatie via Kerkvenster, Nieuwsbrief en website kan blijven zoals het nu is. Wel moet gekeken worden hoe de communicatie het beste georganiseerd kan worden.

Scenario 3 Altijd en overal kerk

De gemeente fuseert met een andere kerkelijke gemeente, maar houdt een eigen vierplek in het Lage Land. Dat betekent dat de Protestantse Gemeente Alexanderkerk ophoudt te bestaan. De vierplek kan een kerkgebouw zijn, maar ook een andere zaal die voldoende ruimte biedt voor de viering op zondag en de activiteiten door de week. Er is een algemene kerkenraad en er kan een wijkgemeente met een eigen wijkkerkenraad zijn.

Vieren

De kerkelijk werker en de organisten kunnen in dienst blijven van de algemene kerkenraad. Als er op dat moment een predikant is blijft die ook. Of er in de toekomst een parttime predikant beroepen kan worden hangt af van de (financiële) mogelijkheden van de fusiegemeente. De predikanten van de fusiegemeente kunnen ook werkzaamheden verrichten voor de wijkgemeente.

Dienen

Missionaire en diaconale activiteiten zoals de brooddeling en voor Mekaar kunnen door blijven gaan. Of er een deekast kan blijven hangt af van de regels van het gebouw dat gehuurd wordt. De gemeenteleden kunnen betrokken blijven bij de diaconale en missionaire activiteiten. De diaconale activiteiten worden in gezamenlijkheid opgezet. Er is door de fusie meer menskracht beschikbaar.

Omzien naar elkaar

De kerkelijk werker kan, samen met de vrijwilligers van de Leef-mee-dienst het pastoraat blijven verzorgen. Ook kunnen bezoekvrijwilligers, over wijkgrenzen heen pastorale zorg bieden. Activiteiten kunnen met de fusiegemeente worden georganiseerd. Dat betekent dat er meer vrijwilligers beschikbaar zijn om activiteiten te organiseren. Het Open Huis kan doorgaan als er door de week ruimte beschikbaar is.

Organisatie

Als de gemeente van de Alexanderkerk een wijkgemeente wordt, zijn er kerkenraadsleden nodig voor een wijkkerkenraad. De wijkkerkenraad kan zich volledig richten op het gemeentelieven. Wel is het wenselijk dat er een vertegenwoordiging vanuit de wijkkerkenraad in de algemene kerkenraad plaatsneemt. De algemene kerkenraad heeft de verantwoordelijkheid voor de financiën en alle organisatorische zaken.

Omdat er geen eigen gebouw is, zal steeds moeten worden bekeken of en wanneer er ruimte beschikbaar is voor activiteiten.

Voor de communicatie kan gebruik worden gemaakt van een gezamenlijk kerkblad en een gezamenlijke website. De Nieuwsbrief zou dan specifiek voor de leden in het Lage Land kunnen blijven bestaan.

Bijlage: samenvatting vragenlijst gemeenteleden

Waardoor voelt u zich verbonden met de Alexanderkerk?
Het is de kerk in mijn wijk
Door het bijwonen van zondagse vieringen, online of fysiek
Het is een plek voor ontmoeting
Er is oog voor elkaar; gehoord en gezien worden
Actief op diaconaal vlak: binnen en buiten de kerk
Gevoel van verbondenheid
Door het Kerkvenster, de Nieuwsbrief, huisbezoek
Waar moeten we in de Alexanderkerk mee stoppen?
Negativiteit in denken, praten en handelen.
Met het nastreven van niet haalbare/ niet realistische activiteiten/ideeën
Met de verhuur en stoppen met het huidige gebouw
Met teveel hooi op je vork nemen
Met het blijven hangen in het oude
Waar moeten we in de Alexanderkerk mee doorgaan?
Kerk in de wijk
Zondagse vieringen
Elkaar kunnen ontmoeten, op zondag en door de week
LeefMeeDienst
Diaconale activiteiten zoals Voor Mekaar en brooddeling
Verbinding zoeken met kerken in de polder
Accent op ouderen en inzet kerkelijk werker
Zoeken naar een nieuwe predikant
Activiteiten van Leren & Ontmoeten
Waar moet de commissie zeker ook aan denken?
Het zoeken naar een eigen predikant en kerkelijk werker in ere houden
Realistisch zijn bij keuze gebouw, je kunt ook iets huren
Blijven omzien naar elkaar
Je richten op essentiële zaken, overwegen om aan te sluiten bij andere gemeente
Het geluid in de kerk moet goed zijn. Het gebruik van de microfoon is niet altijd optimaal
Communicatie naar de kerkelijke gemeente en naar buiten toe
Samenwerking met andere gemeentes
Onderhouden partnergemeentes in Duitsland
Activiteiten buiten de kerk, we hebben een taak in de wijk
Dat men zich welkom voelt in de kerk, jong en oud, iedereen
Spiritualiteit en aandacht voor rituele vormen, bijv. stiltehoek